

Тазкия дарслари (236-дарс) Валийларнинг ҳоли шундай

19:00 / 24.06.2023 1913

هُلِّلَا يَضَرَّ لَبَجٍ نُبِ ذَاعُمْ نَع
تُلُقْ، لَسَ لَاقٍ ... هُنَع
لُعَفَ كُلسَا يِنِ مُهَلِّلَا
تَارَكُنْمَلَا كَرَتَو، تَارِيخُ لَا

رَفَعَتْ نَأْوُ ، نِي كَأَسَمَلَا بَحَو
تَدْرَأُ إِذِإُو ، يَنْ مَحْرَتَو يِل
يَنْ فَوْتَفِ مَوْقِ يِفَّ ةَنْتِفِ
كَبْحَ كَلْأَسَأُ ، نَوْتَفَمَ رِيغِ
لَمَعَّ بَحَو ، كَبْحِي نَمَّ بَحَو
هَأَوْرَ . كَبْحِ يَلِإِ يَنْ بَرَقِي
مُكَاخْلَأُو يِ ذِمَّرْتَلَا

Муъоз ибн Жабал розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган узун ҳадисда,
жумладан, қуйидаги дуо бор:

«У Зот: «Сўра!», деди. Мен дедим: «Аллоҳим, албатта, мен Сендан яхшиликларни қилишни, ёмонликларни тарк этишни, мискинларга муҳаббат қилишни, мени мағфират қилишингни ва менга раҳм қилишингни, қачон бир қавмни фитнага учратишни ирода қилсанг, мени фитнага учрамаган ҳолимда вафот эттиришингни сўрайман. Мен Сендан муҳаббатингни, Сенга муҳаббат қиладиганларнинг муҳаббатини ва Сенинг муҳаббатингга яқинлаштирадиган амалнинг муҳаббатини сўрайман».

Термизий ва Ҳоким ривоят қилишган.

Бу дуода Аллоҳнинг муҳаббати мавзусига оид икки жумла бор.

«Сендан муҳаббатингни... сўрайман».

Аллоҳ таолонинг муҳаббати мўмин-мусулмон кишининг энг олий ғоясидир. Мўмин қалбда фақат Аллоҳнинг муҳаббати бўлиши керак. Қалбида Аллоҳ

таолонинг муҳаббатидан бошқа нарсанинг муҳаббатига жой қолмаган кишигина бир мақомга эришган бўлади. Бундай мақомга эришиш учун доимо Аллоҳ таолонинг Ўзидан ёрдам сўраш керак.

«Сенинг муҳаббатингга яқинлаштирадиган амалнинг муҳаббатини сўрайман».

Демак, одам амал билан Аллоҳ таолонинг муҳаббатига яқинлашар экан. Амални бажариш учун эса унга муҳаббат қилиш, ўша амалнинг муҳаббатини ҳам доимо Аллоҳ таолонинг Ўзидан сўраб туриш лозим экан.

يَضْرَرُ دِي زِي نُبِ هَل ل اِ ذَبَعُ نَع
لُ وَسَرَر نَاك : ل ا قُ هُنَعُ هَل ل ا
هِيَ لَعُ هَل ل ا يَّ لَصِ هَل ل ا
: هِيَ اَعُد ي ف لُ وُقَي مَّ لَسَو
نَمُّ بُّ حَ وَ كُّ بُّ ح ي ن قُ ز ر ا مَّ هَل ل ا
مَّ هَل ل ا ، كَ ذُنَعُ هُ بُّ ح ي ن غُ فُنَي
هَل غُ ج ا فُّ بُّ ح ا مَّ م ي ن ت قُ ز ر ا م
مَّ هَل ل ا ، بُّ ح ت ا م ي ف ي لَّ هُ وُق
بُّ ح ا مَّ م ي نَع ت ي وَ ز ا م و
بُّ ح ت ا م ي ف هُ وُق هَل غُ ج ا ف

يُذِمُّرَّتْ لَأُهَآوَرِ

Абдуллоҳ ибн Язийд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дуоларида:

«Аллоҳим! Мени муҳаббатинг ила ва муҳаббати Сенинг даргоҳингда менга манфаат берадиган шахснинг муҳаббати ила ризқлантиргин.

Аллоҳим! Менга ризқ қилиб берганинг ўзим яхши кўрган нарсаларни Сен яхши кўрган нарсаларда мен учун қувват қилгин.

Аллоҳим! Мен яхши кўрган нарсалардан мендан четда қилганларингни Ўзинг яхши кўрган нарсаларда мен учун қувват қилгин», дер эдилар».

Термизий ривоят қилган.

نَعُ ، هُنَعُ هَلَلَا يَضَرِّ سَنَانَعُ
هَيْلَعُ هَلَلَا يَلِّصِي بِنَلَا
ءَاَزَجَلَا مَظِيعٌ نَأِ : لَأَقَ مَلَسَو
أِذَا هَلَلَا نَأُو ، ءَالَبَلَا مَظِيعَ غَم
نَمَفُ ، مُهَالَتُبَا أَمَوْقٌ بَحَأُ
طِخَسٌ نَمَو ، أَضْرَلَا هَلَفَ يَضَر
يُذِمُّرَّتْ لَأُهَآوَرِ . طِخَسٌ لَأُهَلَفَ

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, мукофотнинг катталиги балонинг катталигига қараб бўлади. Албатта, Аллоҳ қачон бир қавмга муҳаббат қилса, бало ила синаб кўради. Ким рози бўлса, унга ризолик бўлади. Ким ғазаб қилса, унга ғазаб бўлади», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Аллоҳ таолонинг бир қавмга муҳаббат қилишининг кетидан синов келиши ҳам бор. Ўша синовдан муваффақият билан ўтиш лозим.

Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлиб, сабр қилган бандадан Аллоҳ таоло рози бўлади. Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлмай, ўзига етган балодан ғазаби чиққан бандага Аллоҳ таолонинг ғазаби бўлади.

Шунинг учун ҳам мўмин банда ўзига етган ҳар бир кўнгилсизликни Аллоҳ таоло томонидан синов деб билиб, сабр қилса, Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлса, албатта, Аллоҳ таоло ҳам ундан рози бўлади.

هُلِّلَا يَضَرَّهٖ رِيْبًا نَّع
هُلِّلَا لُؤْسَرَلَا قَ: لَاقُ هُنَّع
نَا: مَلَسَوِ هِيَلَعُ هَلِّلَا يَلَص
يَدَاعُ نَم: لَاقِ يَلَاغَتَ هَلِّلَا
هُتَنَذَا دَقَفَ اِيَلَوِ يَل
يَلَا بَرَقَتَ اَمَوِ بَرَحَلَاب
اَمَمَّ يَلَا بَحَا اِيَشَبِ يَدَبَع

لَازِي أَمَوِ، هَيْلَعُ هُتْضَرَّتْ فَا
يَلِإِ بَّرَقَتِي يِذْبَع
أِذِإِفِ، هُبْحُأُ يَّتَحِلْ فَاوْنَلِإِبِ
يِذَّلِأُ هَعَمَسُ تَنْكُ هُتْبَبْحَأُ
يِذَّلِأُ هَرَصَبَوِ، هِبُغَمَسِي
يِتَّلِأُ هَدَيَوِ، هِبُرْصَبِي
يِتَّلِأُ هَلْجَرَوِ، هِبُشْطَبِي
يِنَلْأَسُ نِإَوِ، هِبُشَمِي
يِنَذَاغَتْ سِإِ نِيْلَوِ، هُنَيِطْعُأَلِ
نَعُتْ دَدَّرَتْ أَمَوِ، هُنْذِيغُأَلِ
نَعُ يِدَدَّرَتْ هُلْعِأَفِ أِنِأِيَشِ
تْوَمْلِأُ هَرْكِي نِمُومْلِإِ سِفَنْ
هَاورِ. هَتْءَاسَمُ هَرْكَأِ أِنِأَوِ

دَمْحَ أَوْ يَرَاخُ بَلَا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

«Аллоҳ таоло: «Ким менинг валийимга душманлик қилса, батаҳқиқ, Мен унга уруш эълон қилурман.

Бандам Менга Мен унга фарз қилган нарсаларим ила яқинлашгани каби Менга маҳбуб нарса ила яқинлаша олмас.

Бандам менга нафллари ила яқинлашишда бардавом бўлса, Мен унга муҳаббат қилурман.

Қачон Мен унга муҳаббат қилсам, унинг эшитадиган қулоғи, кўрадиган кўзи, ушлайдиган қўли ва юрадиган оёғи бўлурман.

Агар Мендан сўраса, албатта унга берурман. Агар у Мендан паноҳ тиласа, Мен уни Ўз паноҳимга олурман.

Ўзим қилувчи бўлган ҳеч бир нарсада мўминнинг жони ҳақида иккиланганимдек иккиланган эмасман. У ўлимни ёқтирмайди. Мен эса унга ёмонлик қилишни истамайман», деди».

Бухорий ва Аҳмад ривоят қилишган.

Бу ҳадиси шарифда нозик масалалар нозик иборалар ила баён қилинган. Шунинг учун унинг зоҳирий маъносига учмасдан, уламоларимиз узоқ изланишлар оқибатида эришган нозик натижаларни ҳушёрлик билан ўзлаштиришимиз лозим.

Аллоҳ таолога алоҳида яқин бўлиш шарафига муяссар бўлган саодатманд зотлар қай тарзда Аллоҳ таолога яқинлик ҳосил қилганлари ҳадиси шарифда қуйидагича баён этилади.

«Бандам Менга Мен унга фарз қилган нарсаларим ила яқинлашгани каби Менга маҳбуб нарса ила яқинлаша олмас».

Демак, Аллоҳ таолога яқин бўлиш учун банда аввало ўзига фарз қилинган нарсаларни ўринлатиб адо этадиган бўлиши керак. Фарз амалларни бекаму кўст адо қилган бандагина Аллоҳ таолога яқинлик касб қилган

бўлар экан. Фарз амалларни қилмай туриб, Аллоҳ таолога яқин бўлиш ҳақида ўйлаб ўтириш ҳам мумкин эмас экан.

Фарз амалларни тўлиқ адо этиб, Аллоҳ таолога яқинлик ҳосил қилган бандалар яна ҳам яқинроқ бўлиш имконига эга эканлар. Бунинг учун улар нафл ибодатлар билан машғул бўлмоқлари лозим.

«Бандам менга нафллари ила яқинлашишда бардавом бўлса, Мен унга муҳаббат қилурман».

Агар банда фарзларни тўлиқ адо қилганидан кейин нафлларни бардавом бажариб турса, маълум даражага етганида, Аллоҳ таолонинг муҳаббатига сазовор бўлар экан.

«Қачон Мен унга муҳаббат қилсам, унинг эшитадиган қулоғи, кўрадиган кўзи, ушлайдиган қўли ва юрадиган оёғи бўлурман».

Бу жумладаги Аллоҳ таолонинг «Унинг эшитадиган қулоғи бўламан» дегани банданинг фақат Аллоҳ таолони рози қиладиган нарсаларни эшитадиган, бошқа нарсаларни эшитмайдиган ҳолга етиб қолишини билдиради. Бу ерда зинҳор зоҳирий маънони хаёлга келтирмаслик керак.

Шунингдек, «кўрадиган кўзи» деганда банда Аллоҳ таолони рози қиладиган нарсадан бошқа нарсани кўришдан ўзини тортадиган, «ушлайдиган қўли» деганда банда фақат Аллоҳ таолони рози қиладиган нарсаларни ушлайдиган бўлишини ва «юрадиган оёғи» деганда банда фақатгина Аллоҳ таолони рози қиладиган ишларга юрадиган ҳолга етишишини тушуниш лозим.

Демак, банда фарзларни адо этиш ила Аллоҳ таолога яқин бўлади. Нафл ибодатларни кўп қилиш ила Аллоҳ таолонинг муҳаббатига сазовор бўлади. Сўнгра фақат Аллоҳ таолони рози қиладиган нарсаларни эшитадиган, кўрадиган, ушлайдиган ва Аллоҳ таолони рози қиладиган жойларга юрадиган ҳолга эришади. Бу ҳол унинг учун алоҳида бир мақомга эришиш имконини беради. У ҳолда нималар бўлишини Аллоҳ таолонинг қуйидаги сўзларидан билиб оламиз:

«Агар Мендан сўраса, албатта унга берурман. Агар у Мендан паноҳ тиласа, Мен уни Ўз паноҳимга олурман».

Қисқа қилиб айтиладиган бўлса, бу ҳолда банда дуоси тўхтовсиз қабул бўладиган шарафга ноил бўлади. Валийларнинг ҳоли шундай.

«Руҳий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди